

GENÇLER İÇİN

POLİTİKA OLUŞTURMA REHBERİ

Yazar

Pınar Ilgaz

Eş Yazarlar/ Proje Ekibi

Melis Türker

Birgöl Çay

Eğitmenler

Pınar Ilgaz - İyi Yönetişim

Dr. Merve Ateş Eren, Dr. İnan İzci - Politika Oluşturma

Nigâr Ayyıldız - Savunuculuk

Bilge Seçkin Çetinkaya - Kampanya

Kitap Tasarımı

Civic Space Media - Türküler Algöz Duransoy

www.civicspacemedia.com

KATKIDA BULUNAN KURUMLAR

Bu rehber NDI Türkiye Biz de Varız Programı kapsamında hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu Argüden Yönetişim Akademisi'ne aittir ve NDI'in görüşlerini yansıtmamaktadır.

İçindekiler

- 3** Giriş
  - 9** Güven ortamı için iyi yönetim
  - 27** Politika oluşturma sürecinde gençlerin sesi
  - 38** Gençlerin savunuculuk-lobicilik yolculuğu
  - 58** Sonuç/derleme
  - 61** Kaynakça
-

Şekiller Listesi

- 14** Şekil 1. İyi yönetim ilkelerinin faydaları
- 30** Şekil 2. Politika döngüsü
- 37** Şekil 3. Paydaş etkileşim düzeyi

Giriş

Gençlik Politika Okulu Projesi kapsamında oluşturulan Gençler İçin Politika Oluşturma Rehberi, 18-30 yaş arasındaki sivil toplum kuruluşu çalışanı veya gönüllüleri ile kent konseyi gençlik meclisi üyeleri olan sizler için hazırlandı. Proje 18-30 yaş arası gençlerin entelektüel kapasitelerini güçlendirerek politika yapım sürecine aktif katılımlarını desteklemeyi hedefliyor. Bu rehber size en temel düzeyde bilgi vermeyi ve daha fazlası için doğru adreslere yönlendirmeyi amaçlıyor. Böylece rehberin 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen 17 Sürdürülebilirlik Kalkınma Amacından 16. ve 17. Amaçlara doğrudan katkı yapmasını bekliyoruz.

Neden Gençler?

Commonwealth adlı uluslararası kuruluşun yıllık olarak yayınladığı Küresel Gençlik Kalkınma Raporu gençlik gelişimini inceliyor. Bu raporda Küresel Gençlik Kalkınma düzeyi, sağlık ve refah, eğitim, istihdam ve fırsat, siyasi ve sivil katılım, eşitlik ve içerme, barış ve güvenlik olmak üzere 6 alanda 27 göstereyle inceleniyor ve değerlendiriliyor. 2020 yılı sonuçlarına göre dünyada gençlik gelişimi %3'lük bir ilerleme sağlarken siyasi ve sivil katılım alanında %0,18 ile az da olsa ortalama bir küresel düşüş kaydedilmiştir.

Türkiye gençlik gelişiminde genel sıralamada

181
ülkeden

70.
sırada yer
alırken

siyasi ve sivil
katılım alanında
80.

sırada yer almıştır. Bu sonuçlar dikkate alındığında proje kapsamında yapılan faaliyetlerin ve rehberin iyi bir yol gösterici olmasını hedefliyoruz.

Başka Bir Dünya Mümkün!

18-30 yaş arasında, bir sivil toplum kuruluşunun gönüllüsü veya üyesi olan aktivist gençler, daha yaşanabilir bir dünya için harekete geçmiş demektir.

Farkında Mısınız?

Toplumsal sorumluluk bilinciyle harekete geçiyor, sivil toplumun güçlenmesine katkıda bulunuyor ve katılımcı demokrasiyi güçlendiriyorsunuz.

Elinizde tuttuğunuz bu rehber, dünyayı daha yaşanabilir kılmak için çıktığınız bu yolda size yol gösterici olması amacıyla tasarlandı.

Katılımcı demokrasinin mihenk taşı olarak kabul edebileceğimiz **sivil toplum, Latince kökenli “civilis” sözcüğüne dayanır ve yurttaş, yurttaş hakları, yurttaş hayatına karşılık gelir.** “Sivil” kavramı, uygarlık (civilization) kavramı ile örtüşmektedir. Sivilizasyon sözcüğü uygarlık anlamından önce “sivilleştirme” anlamında kullanılmıştır. Sivilleştirme adına sarf edilen her çaba gelişmeye, yeniliğe ve iyileşmeye katkı sağlamayı amaçlasa da her zaman istenilen sonuca tam olarak götürmeyebilir.

Sivil toplumun edindiği deneyimlerden, öğrenmelerden yararlanmak adına gösterilen her çaba, bir birikim demektir. Bu rehberde, sözünü ettiğimiz deneyim ve öğrenmelerin birikimi olarak hazırlanmıştır.

Sivil toplum gönüllüsü veya üyesi sizler için bu rehber, yürüttüğünüz her türlü savunuculuk, politika geliştirme ve proje uygulamalarında önceki deneyimlerden, bilgi birikiminden yararlanabileceğiniz, karşılaşacağınız zorluklarla baş edebilmenizi kolaylaştıracak bir başvuru kaynağıdır.

Sivil Toplum Kuruluşu (STK) Nedir?

Jurgen Habermas toplumu, politik, ekonomik ve sivil toplum olarak üçe ayırır ve ekonomik ve politik toplumun dışında kalan sivil toplumun, politikayı etkileme suretiyle toplumsal değişimi amaçladığını belirtir.² Londra Ekonomi Okulu'nun Sivil Toplum Merkezi resmi internet sitesinde yapmış olduğu tanımlamada sivil toplum, ortak paylaşımlar, amaçlar ve değerler etrafında herhangi bir baskı ve yaptırım olmadan kolektif aktivite içinde olmaya karşılık gelir.³ Bu kolektif aktivitenin gerçekleştirildiği yapılar, Türkiye'de "Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar)", Avrupa'da "Non-governmental Organizations", Amerika'da ise "Non-profit Sector" olarak tanımlanır.

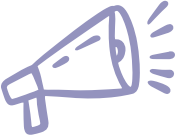

stk'lar

- Devlet organları dışında faaliyet gösterirler.
- Gönüllü çalışmalar yürütürler.
- Kâr eksensiz hareket etmezler.
- Toplumsal yapıda bir değişiklik hedefi (toplum yararı gözetme) taşırlar.
- Demokratikleşmeye katkıda bulunurlar.
- Siyaset üstüdürler.
- Gönüllüler ve bağışlar ile ayakta kalırlar.
- Toplum düzeyinde etnik, kültürel, dinsel, ideolojik, mesleki vb. sosyolojik kategoriler anlamında toplumsal farklılaşmayı ve çeşitliliği temsil ederler.
- Her türlü siyasal katılımı sağlayarak politika üretebilecek toplumsal örgütlenme araçlarıdır.
- Devlet müdahalesinin olmadığı, kendi seçimlerini yaparak kararlar alabilen yapılardır.
- Protesto, grev, miting, gösteri, lobicilik, savunuculuk gibi demokratik kanallar vasıtasıyla karar alıcılar ve toplum üzerinde yönlendirici gücü olan baskı mekanizması oluştururlar.
- Yasalara uygun hareket ederler.
- Amaç ve faaliyet alanlarını açıkça belirleyerek bunlar çerçevesinde çalışmalar yürütürler.
- Şeffaflık, yönetim, demokratiklik ve katılımcılık gibi ilkelere sahip olurlar.⁴

STK'lar aynı amaç, hedef ve istekler doğrultusunda birleşen gönüllü topluluklar, kamu kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve diğer STK'lar ile sistematik bir şekilde çalışmalar yürütürler. Kampanyalar yapabilir, toplumu yönlendirebilir ve politikaları şekillendirebilirler.

! Unutmayın ki STK'lar birer sivil katılım aracıdır. Katılım arttıkça katılımcı demokrasi güçlenecek ve sürdürülebilir kalkınma yolunda toplum için itici bir güç haline gelecektir.

Almanya'da 2 milyon 100 bin, Fransa'da 1 milyon 470 bin dernek bulunmaktadır. ABD'de 1 milyon 200 bin dernek bulunmaktadır. Fransa ve Almanya'da her 40 kişiye bir dernek düşmektedir... her 10 Fransızdan 4'ü en az bir derneğin faaliyetine katılmaktadır. Her 15 Amerikalıdan biri bu tür kuruluşlarda çalışmaktadır.⁵

Güven ortamı için iyi yönetim

Yönetişim hayatımızın her alanında yer alan bir kavramdır. Temel olarak milattan önce 400'lerde kybernao kavramına giden yönetim, gözetim ve yönlendirme anlamına geliyor.⁶ Yönetişim sisteme olan güveni temsil eder. Güvene dayanan yönetimi kişiler arası, kurumlar arası, kurum ve kişiler arası ilişki ve iletişimin yapı taşı olarak görebiliriz. Yönetişim bir sivil toplum kuruluşu temsilcisi ya da gönüllüsü olan sizlerin sıkı sıkıya bağlanması gereken bir kavramdır.

Kurumlara olan güven oldukça önemlidir. Demokratik kurumların iyi yönetim reformları, vatandaşların resmî kurumlar veya gayri resmi istişareler yoluyla politika oluşturma sürecine katılması için olanak sağlar. Ayrıca, özellikle yerel düzeyde birden çok sosyal grubun karar alma süreçlerine dahil edilmesi için mekanizmalar kurar. Son olarak, sivil toplumu ve yerel toplulukları kendileri için önemli olan konularda pozisyonlarını formüle etmeye ve ifade etmeye teşvik edebilir.

Neden Yönetişim?

Yönetişim, son dönemlerde gelişen çoğulculuk ve katılımcı demokrasi anlayışına dayanır. Bu yönüyle yönetim birlikte düzenleme, birlikte üretim ve kamu-özel sektör ile sivil toplum ortaklığını anlatır.⁷ Söz konusu ortaklıklar, politikalar, planlamalar, uygulamalar ve projelerin hayata geçirilmesinde olduğu gibi karşılaşılan sorunlara karşı çözümler üretmekte de aktif rol oynayabilir.

Günümüzde doğal afetler, salgın hastalıklar, çevresel tahribatlar, sosyal eşitsizlikler gibi oldukça karmaşık sorunlarla karşı karşıyayız. Bu sorunları iş birlikleri temelinde çözebilmek oldukça önemlidir.

Peki;

Güven olmayan bir zeminde çözüm bulunabilir mi?

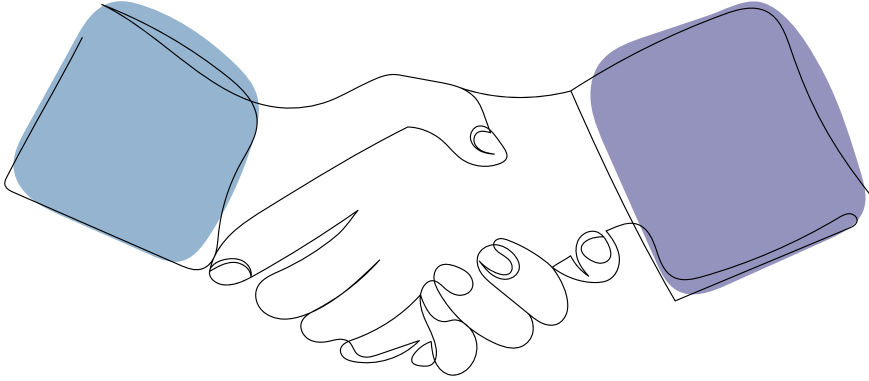
Çözüm bulacak ortaklar bir araya gelir mi?

Sizler güvenmediğiniz bir kurum veya kişiyle iş birliği kurabilir misiniz?

HAYIR

dediğinizi duyar gibiyiz.

İşte tam da bu sebeple katılımcı demokrasi pratiklerini arttırabilmek için **İyi Yönetişim** kavramı hayatımızın her alanında yer almalıdır.

Yönetişim ve yönetim karıştırılan kavramlar olarak karşımıza çıkar. Yapılacak işin belirlenmesi, ne yapılacağı, hangi kurallar çerçevesinde yapılacağı yönetişim kavramının temeline oluşturur. Yönetim ise işin nasıl yapılacağına ilişkindir.

Sıkça yapılan yanlış

Yönetim = Yönetişim
İşin doğru yapılması = Doğru işin belirlenmesi

*Kaynak: www.genclik.argudenacademy.org/iyi-yonetisim-el-rehberi/ (sayfa 19)

Örnek vermek gerekirse

Çevre konusunda faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşunu düşünelim. Bu kurumun karar alıcılardan oluşan bir yönetim kurulu ve bir de çalışanlardan oluşan yürütme ekibi olsun. Yönetim kurulu, genel sekreter ile ekibinin atık ve çevre kirliliği konularında karar alabileceğini belirlesin. Diğer bir ifadeyle STK için yapılacak doğru işi belirlemiş olsun. Yani genel sekreter ve ekibi katılımcılık ya da kadın hakları üzerine bir çalışma değil atık ve çevre kirliliği konularında faaliyet gösterecek. **Bu, yönetim kavramına ilişkindir.** Atık ve çevre kirliliği konularında yapılacak faaliyetlerin belirlenmesi aşamasından sonra bu faaliyetlerin nasıl yürütüleceği ise **yönetim kavramına ilişkindir.**

İyi yönetişim, sağlıklı karar alma mekanizmasının oluşturulmasına imkân tanır. Günlük rutinlerinizde o kadar olmasa da hayatınızın dönüm noktalarında karar alacağınız zaman her açıdan değerlendirmek istersiniz. Arkadaşlarınıza, ailenize danışırsınız. Kaynaklarınızı kontrol edersiniz. Geleceğinize etkisini, mevcut durumda size getirebileceği faydaları ve yükleri düşünürsünüz. Politika oluşturma süreçleri de tıpkı bu şekilde bütünsel bakmayı gerektirir. İyi yönetişim ilkeleriyle hareket etmek bu bütünsel bakış açısının kararlara yansımaları sağlar. Ayrıca, karar alma mekanizmasındaki temel kriterleri belirler.

İyi yönetişimin faydaları;

- Kararların kapsayıcı, adil ve etkin biçimde kullanılmasını destekler,
- Kapsayıcı ve etkili hizmet sunumunu sağlar,
- Kaynakların adil, etkin ve verimli kullanımına yardımcı olur,
- Geri bildirim mekanizmasıyla memnuniyet ve/veya güvenini arttırır,
- Kurumlar ve vatandaş arasında güven ve iş birliği ortamını güçlendirir.

İyi Yönetişimin İlkeleri Nelerdir?

Argüden Yönetişim Akademisinin çalışmalarında faydalandığı **7 İyi Yönetişim İlkesi** vardır. Bu ilkelerin politika oluşturma sürecinin tüm adımlarında (bir sonraki bölümde adımları göreceksiniz) gözetilmesi gerekiyor. Özellikle de karar alma aşamasında değerlendirilmelidir. Çünkü, sürdürülebilir, yaşanabilir ve kapsayıcı bir gelecek için güven ortamına ihtiyacımız var. Bu güven ortamı 7 İyi Yönetişim İlkesi'nin uygulandığı bir düzende/ekosistemde var olur ve gelişir. Böylece yönetim ilkelerine uyum yönetim kalitesini arttırır. Artan yönetim kalitesi güven ortamını oluşturur ve besler. Güven ortamı iş birliklerini mümkün kılar. Sürdürülebilir, yaşanabilir ve kapsayıcı bir geleceğe doğru bir adım atmış oluruz.

Şekil 1. İyi Yönetişim İlkelerinin Faydaları

ilkeler

katılımcılık hesap verebilirlik

tutarlılık **sorumluluk**

adillik

etkililik

şeffaflık

K

Katılımcılık

Sıkça duyduğunuz bu ilke, bilginin ve faaliyetlerin oluşturulması ve gerçekleştirilmesinde paydaşların katılımının ve desteğinin sağlanması ve buna yönelik ortamın geliştirilmesi anlamına gelir. Katılımcılık farklı kesimlerin sürece dahil edilmesiyle kararların kalitesini artırır. Vatandaşların ihtiyaç duydukları hizmetlere daha iyi erişmelerini sağlar. Kamu kurumlarının sınırlarını ve sınırlamalarını anlamalarını sağlayarak vatandaşlar arasında güven ve iyimserlik oluşur.

Anamlı Katılım Kontrol Listesi

- Katılım öncesi paydaşlar bilgilendiriliyor mu?
- Katılım süreci paydaşlarla etkileşimli olarak gerçekleştiriliyor mu?
- Alınan kararın gerekçeleri paydaşlara bildiriliyor mu?
- Katılım sonrası alınan kararın etkisine yönelik bilgilendirme var mı?
- Düzenli katılım mekanizması var mı?

Katılımcılık İlkesi İçin İyi Uygulama Örneği

Kent Konseyi

Kurumsal katılım aracı olan kent konseyi kentteki kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu, meslek odaları ve muhtarlar gibi farklı paydaşların bir araya gelerek kentin sorunlarına ortak, yenilikçi çözümler üretilmesini teşvik eden bir kurumdur. Kent konseyleri Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmeliği ile, Türkiye’de kent ölçeğinde katılımcı mekanizmaların kurumsallaşması anlamında önemli bir gelişmedir. Bünyesinde yer alan gençlik meclisi, çocuk meclisi, kadın meclisi, engelli meclisi gibi meclislerle kent sakinlerinin karar alma süreçlerine aktif katılımının önünü açan adımlar atmaktadır.

Sizler de semtinizde yer alan kent konseyinin ilgili meclisine üye olabilirsiniz. Eğer kent konseyi henüz kurulmamışsa, bu alanda öncülük ederek kent konseyinin kurulmasını sağlayabilirsiniz. Savunuculuk yaparak, diğer gençlerle bir araya gelip lobi çalışmaları yürütebilir, karar alıcıları ve politikaları etkileyebilirsiniz.

Örnekler ve daha fazla bilgi için aşağıdaki bağlantılardan faydalanabilirsiniz:

İstanbul Kent Konseyi: www.istanbulkentkonseyi.org.tr/

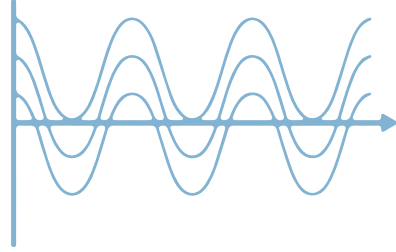
Nilüfer Kent Konseyi: www.niluferkentkonseyi.org/

Tutarlılık

Anayasa ve kanunlar başta olmak üzere, kurumun misyon ve vizyonu çerçevesinde hareket ederek temel politika ve prensiplere uygun kararlar almasını ifade eder. Kurumun, iş birliği kurulan paydaşlarla kararlaştırılan beklenti ve hedefler doğrultusunda hareket etmesidir.

Tutarlılık; kararlar, politikalar, hizmetler arasında uyumun oluşmasını sağlayarak güveni tesis eder. İnsan haklarıyla uyumlu bir politikanın ayrımcılığı kabul etmeyeceğini bilmek paydaşların, vatandaşın iş birliğini mümkün kılar.

Kendinizi test edin!

Tutarlılık ilkesi için uygun olduğunu düşündüğünüz kavramları seçiniz.

- Hukukun üstünlüğü
- Dayanağı olmayan kararlar
- Anayasaya aykırı kararlar
- Kararların gerekçelendirilmesi

Tutarlılık İlkesi İçin İyi Uygulama Örneği

Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu (Voluntary Local Review-VLR)

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşabilmek için yerelde geliştirilen stratejilerin, uygulanan faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi açısından bütüncül bir bakış açısı sunan ve kent ölçeğinde hazırlanan bir rapordur. Yakın zamana kadar ulusal düzeyde hazırlanan raporlar, sürdürülebilir kalkınma konusunun ulusaldan yerele geçmesiyle kent düzeyinde hazırlanan VLR, tutarlılık ilkesine uyumu besleyecek bakış açısı ve sunduğu veri ve göstergelerle yol gösterici bir niteliktedir. Tutarlılık için hedef, eylem ve sonuç ölçümü ve bunların uyumu gereklidir. Katılımcı bir şekilde hazırlanan bu raporda yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma için izlenmesi gereken veri ve göstergelere yer verilir.

İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu:

www.gold.uclg.org/sites/default/files/izmir_2021.pdf

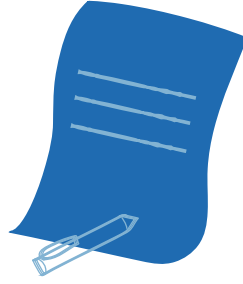
Sultanbeyli Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu:

www.sultanbeyli.bel.tr/wp-content/uploads/2021/08/Sultanbeyli-Vlr-Ozet-Raporu.pdf

Hesap Verebilirlik

Kaynakların hukuka karşı sorumlu bir şekilde kullanıldığına yönelik anlayışın gelişmesi, iş yapma kültürünün oluşması, raporlanması ve yapılan işlerin değerlendirilmesidir. Sadece hukuka karşı sorumlu değil aynı zamanda kaynakların vatandaşların ihtiyaç ve isteklerine uygun olarak kullanılmasını ifade eder. Raporlarda, alınan kararlar ve kullanılan her türlü kaynağın açık, eksiksiz ve anlaşılır bir şekilde yer alması gerekir.

Hesap verebilirlik ilkesi yapılan, yapılacak işlere güven duyulmasını sağlar. Böylece hedeflere yönelik ilerlemeleri izlemeyi kolaylaştırır. Güvenilir, yararlı geri bildirimler sayesinde kalite artar.

Türkiye’de son dönemlerde kimi kentlerde belediyelerin aylık bütçelerinin belediye binasının dışında halka açık bir şekilde sergilenmesi hesap verebilirlik ilkesine iyi uygulama örneği olarak gösterilebilir. **Örneğin; Tunceli Belediyesi, Mersin-Mezitli Belediyesi aylık gelir gider tablolarını sergileyen belediyelerdendir.**

Denetlenme sonucunda tespit edilen hatalı, eksik ya da yanlış uygulamaların düzeltilmesi kritik öneme sahiptir. Sayıştay tarafından denetlenen belediyeler sonraki denetimde önceki bulguları iyileştirmeye yönelik adımlar atmaktadır.⁸

Kendinizi test edin!

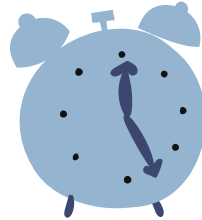
Hesap verebilirlik ilkesi için uygun olduğunu düşündüğünüz kavramları seçiniz.

- Düzenli bilgilendirme
- Olumlu sonuçlarda bilgilendirme
- Durum değerlendirmesi
- Yolsuzluk

Sorumluluk

Temel politika ve ilkeler çerçevesinde karar alma başta olmak üzere tüm uygulamalarda kurumun sorumlulukları sahiplenmesi ve yerine getirme anlayışına sahip olmasıdır. Böylece üretilen değer sahiplenilir ve sürdürülebilirliği sağlanır.

Kendinizi test edin!

Sorumluluk ilkesi için uygun olduğunu düşündüğünüz kavramları seçiniz.

- Zamanında iş teslimi
- Kaliteli iş
- Son teslim tarihine uymama
- İş bölümü eksikliği

Adillik

Kişiye göre değil sisteme göre karar verme kùltürünün olmasıdır. Kaynakların kullanımında tüm paydaşların beklentilerinin gözetilmesidir. Çeşitli sosyal gruplara yönelik talep ve ihtiyaçları da kapsmalıdır. Böylece güven ortamının inşası için zemin hazırlanmış olur.

Kendinizi test edin!

Adillik ilkesi için uygun olduğunu düşündüğünüz kavramları seçiniz.

- Eşit pay
- Fırsat eşitliği
- Kişisel çıkarlar
- Sistem temelli

Adillik İlkesi İçin İyi Uygulama rneği

Katılımcı Bütçe

Dünyada katılımcı demokrasi uygulaması kapsamında yaygın olarak kullanılan katılımcı bütçe ülkemizde de uygulanmaya başladı. Kaynakların vatandaş katılımıyla daha etkin kullanılması katılımcı bütçeyle hedeflenir. Vatandaşlarla yerel yönetimler arasında güvenin oluşması, iletişimin güçlenmesi noktasında kritik rol oynayan bir uygulamadır. Katılımcı bütçelemenin en önemli araçlarından biri, toplumsal cinsiyet duyarlı bütçeleme (TCDB)'dir. Dünyada çok sayıda örneği olan TCDB ile, kentlerde başta kadınlar olmak üzere kent hizmetlerinden ve kaynaklarından daha az yararlanan tüm kesimleri gözeterek bütçeleme yaparak eşit yurttaşlık hakkında herkesin yararlanması mümkün olur. Daha fazla bilgi için aşağıdaki bağlantılardan faydalanabilirsiniz.

Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Linki:

www.istanbulkentkonseyi.org.tr/

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Katılımcı Bütçe Linki:

www.butcesenin.istanbul/

Şeffaflık

Performans ve bütün kaynakların kullanımı başta olmak üzere bilgi ve verilerin vatandaşın, iç ve dış paydaşların erişimine açık olmasıdır. Bağımsız kuruluşların yaptığı izlemeler ve yayımladıkları bilgiler, bizlere ülkelerin ve bölgelerin şeffaflık düzeylerine ilişkin bilgi verirken aynı zamanda şeffaflık ilkesine de iyi birer uygulama örneği oluştururlar. Uluslararası Şeffaflık Derneğinin, ülkeler bazında yıllık şeffaflık endeksleri buna örnek gösterilebilir.

Kendinizi test edin!

Şeffaflık ilkesi için uygun olduğunu düşündüğünüz kavramları seçiniz.

- Anlaşılır ve erişilebilir bilgi
- Teknik rapor dili
- Kamuoyu bilgilendirmesi
- Belirli bir kesimin bilgilendirmesi

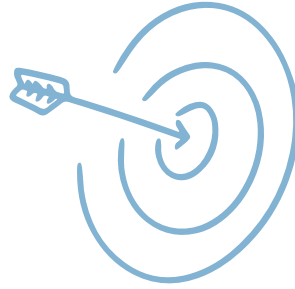

Kendinizi test edin!

Etkililik

Performans ve bütün kaynakların kullanımı başta olmak üzere bilgi ve verilerin vatandaşın, iç ve dış paydaşların erişimine açık olmasıdır. Bağımsız kuruluşların yaptığı izlemeler ve yayımladıkları bilgiler, bizlere ülkelerin ve bölgelerin şeffaflık düzeylerine ilişkin bilgi verirken aynı zamanda şeffaflık ilkesine de iyi birer uygulama örneği oluştururlar. Uluslararası Şeffaflık Derneğinin, ülkeler bazında yıllık şeffaflık endeksleri buna örnek gösterilebilir.

Kendinizi test edin!

Etkilik ilkesi için uygun olduğunuzu düşündüğünüz kavramları seçiniz.

- Fayda ve maliyet dengesi
- Çok sayıda faaliyet
- Fırsat
- Strateji

Kendinizi test edin!

Umut Belediyesi Gençlik Çalıştayı

Vaka Çalışması

Umut Belediyesi Yönetim ilçesi için gençlik politikası oluşturmak ve hayata geçirmek için bu yıl Nisan ayında Gençlik Çalıştayı düzenledi. Bu çalıştayın amacı Umut'ta yaşayan gençlerin mevcut durumlarını, problemlerini anlamak ve onların görüş ve önerilerini alarak çözüm üretmektir. Çalıştaya davet, belediye çalışanlarının aile bireylerine haber vermeleri ve sosyal medya üzerinden gerçekleştirildi. Dokuz oturumdan oluşan çalıştayda "İstihdam Beklentileri ve İşsizlik ile Mücadele", "Erişilebilirlik", "Gençlerin Mekânla Bağı", "Kültürel Çeşitlilik ve Göç Yönetimi", "Aidiyet Algısı", "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği", "Bağımlılık", "Sürdürülebilirlik ve İklim Krizi" gibi başlıkların olduğu konuların masaya yatırılarak gençlerin yaşadığı sorunlara çözüm önerileri sunuldu. Düzenlenen çalıştayda kent konseyi ve meclisleri, sivil toplum kurumları, genç akademisyenler, gençlik örgütleri, genç aktivistler ve Umut'ta yaşayan gençler yer aldı. Bu kurumlar arasında engelli gençleri temsil eden bir grup veya sivil toplum kuruluşu mevcut değildi. Çalıştay sonrasında katılımcılara bütün görüş ve önerilerin yer aldığı sonuç raporu gönderildi.

Umut Belediyesi politika süreçlerini mevcut durum analizi ve çalıştaylarla başlatmaktadır. Belediye gençlik politikasını henüz yenilememekle birlikte Umut Belediyesi Gençlik ve Spor Müdürlüğü ilçenin gençlerinin mevcut durum verileri ve sivil görüşleri içeren çalıştay raporunu temel olarak politika sürecine başladı. Bu süreçte misyon ve vizyonuna uyumlu politika hazırlığında bulundu. İlerleyen dönemde önce stratejik plana ve bütçeye sonra ise faaliyet raporuna yansıtılması planlandı.

sorular

Bu vakada öne çıkan iyi yönetim ilkeleri nelerdir?

Hangi iyi yönetim ilkelerine değinilmemiştir?

Katılım öncesi bilgilendirme var mı?

Katılım sonrası bilgilendirme var mı?

Politika oluşturma sürecinde gençlerin sesi

Yerel düzeyde politika oluşturma süreçlerine siz gençlerin katılım sağlaması, sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirmek, katılımcı demokrasi pratiklerini yaygınlaştırmak ve kapsayıcılığı sağlamak açısından önem taşır. Bu sebeple, sürece ilişkin kavramlara ve işleyişe rehberde yer vermek istedik.

Siyaset Nedir?

Güç kimin ya da hangi grupların elinde olmalı? Toplumsal düzen iş birliğine mi, yoksa çatışmaya dayalı mı oluşmalı? Kararlar nasıl alınmalı? Toplumda kaynakların, görev ve sorumlulukların bölüşümü nasıl gerçekleşecek? Buna benzer çok sayıda birlikte yaşamaya dayalı soru, siyasetin başlıca konularıdır. Siyaset monoloğa değil, diyaloga dayalı sosyal ve kamusal faaliyetler bütünüdür. En geniş anlamıyla, insanların yaşadıkları toplumda genel kuralları oluşturma, koruma ve değiştirme faaliyeti olarak görülebilir.¹²

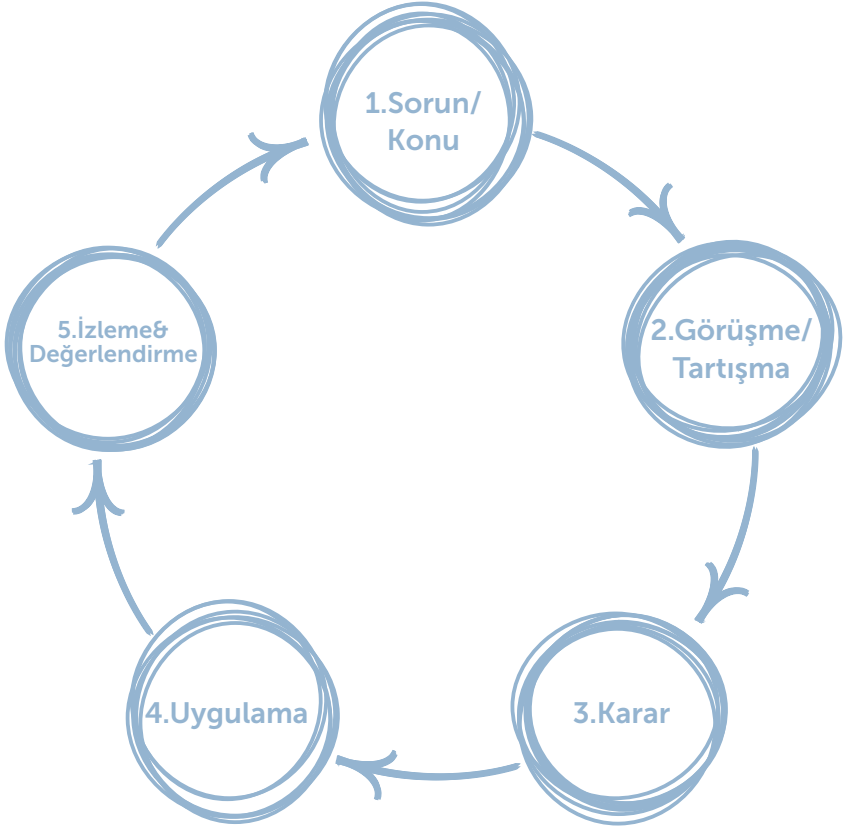
Politika Nedir?

Politikalar en temel düzeyde belirlenen hedeflere ulaşmayı ve toplumsal sorunlara çözüm sunmayı amaçlar. Bir diğer deyişle, kanunlar, yönetmelikler veya tüzükler doğrultusunda hükümetin yapmayı veya yapmamayı planladığı şeylerdir.¹³

Politika Oluşturma Süreci

Politika oluşturmak 5 adımda döngüsel olarak devam eden bir süreç olarak ele alınabilir. Burada anlattığımız adımlar pratikte her politika yapım sürecinde izlenmeyebilir. Fakat ideal olan bu adımların takip edilerek politika önerisinin oluşturulmasıdır.

Politikanın oluşmasını tetikleyen şeyin, yani konunun, sorunun ya da ihtiyacın tanımlanmasıyla süreç başlar. Soruna ya da ihtiyaca ilişkin bilgi toplanır. Ekonomik, siyasi, kurumsal, teknolojik kaynaklar tespit edilir, riskler tanımlanır ve buna yönelik önlemler alınır. Bu aşamayı takip eden görüşme adımında sorun ya da ihtiyaç parçalarına bölünerek çözüm yöntemine dair alternatifler ve önlemler belirlenir. Alternatifler belirlenirken toplumsal tercihler dikkate alınmalıdır. Paydaşlarla iş birliği halinde uygulama sürecine geçilir. İzleme ve değerlendirme ise döngüyü tamamlayacağımız son adım olarak karşımıza çıkar. Bu adımda politika oluşumunu tetikleyen sorun ya da ihtiyacın çözümüne yönelik yapılanlar, önceden tanımlanmış başarı kriterleri ışığında izlenir ve değerlendirilir. İzlemede rastlanan bulguların değerlendirilmesi sonucunda mevcut politikalar değiştirilebilir ya da yeni politikaların tasarlanma süreci başlatılabilir.

Şekil 2. Politika Döngüsü

Politika oluşturma sürecinin adımlarını gördük. Bu adımların her birinde yerel yönetimlerle bağlantıya geçerek süreçlere katılım sağlayabilirsiniz. Kendi saha çalışmalarınızı sunarak yerel sorunu veya ihtiyacı görünür hâle getirebilirsiniz.

Yerel yönetimlerin başlattığı stratejik plan hazırlık sürecine dahil olarak toplantılara katılabilir, veriye dayalı görüş ve önerilerinizi sunabilirsiniz.

Alınan kararların yerel dinamiklerle örtüşmediğini düşünüyorsanız, bu kararlara itiraz etmek için dilekçe hakkınızı kullanabilirsiniz ve konu ile ilgili kamuoyunda farkındalık yaratabilirsiniz.

Uygulanmaya başlanmış politikalarda birtakım aksaklıklar ya da sorunlar tespit edebilir, bu durumda yerel yöneticileri kanıta dayalı bilgilendirerek süreçlerin iyileştirilmesine katkıda bulunabilirsiniz.

Diğer yandan, politika iyi dinamiklere sahip ve sorunsuz işliyor olabilir, bu geribildirim de yerel yöneticilerin devam eden politika yapım süreçlerine girdi teşkil edecektir.

Sizler özellikle çalışma gösterdiğiniz alandaki (çevre, toplumsal cinsiyet eşitliği, istihdam, gençlik, eşitsizlik ve ayrımcılıkla mücadele vb.) yerel politika faaliyetlerini, belirli temel performans göstergeleri çerçevesinde belediyenin meclis kararlarından, faaliyet raporlarından, internet sitesinden ve sosyal medya hesaplarından takip ederek izleme değerlendirme raporu oluşturabilirsiniz. Bu raporu belediye temsilcilerine sunarak iyileştirmelere katkıda bulunabilirsiniz.

Yerel Düzeyde Politika Oluşturma Sürecinin Aktörleri Kimlerdir?

Merkezi idarenin yerel düzeydeki temsilcileri (Vali ve valiliğe bağlı il müdürlükleri, bakanlıkların bölge teşkilatları vb.), bölgesel kuruluşlar (kalkınma ajansları vb.), iş dünyasının üst kuruluşları (ticaret odası, sanayi odası ve iş dünyasının STK'ları) ve meslek örgütleri (Baro, Tabipler Odası, TMMOB vb.) gibi çok sayıda kuruluş yerel düzeyde politika oluşturma sürecinin önemli aktörleri arasında sayılabilir. Yine de yerel düzeyde yetki, görev ve sorumlulukları dikkate alındığında, **en önemli politika oluşturma ve uygulama aktörü, belediyelerdir**. Bu rehberde, etki potansiyelinin gücünden dolayı belediyeler ele alınmıştır.

Belediye

Yasada, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanır. Belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı belediyenin organlarını oluşturur.¹⁴ Belediyede karar alıcı ve uygulayıcı düzeyinde çok sayıda bürokrat görev alır.

Belediye Meclisi

Belediyenin stratejik planı, yatırımları, bütçe kabulü, imar vb. planların onaylanması gibi kente ilişkin çok sayıda kararın görüşüldüğü ve karara bağlandığı en önemli belediye organıdır. Belediye meclis üyelerinden oluşan ihtisas komisyonları, denetim komisyonu gibi alt organları vasıtasıyla çalışmalarını yürütür ve düzenli olarak toplanır. **Belediye meclis toplantıları ve alınan kararlar halkın katılımına açıktır.** Gençlik politikaları ve savunuculuğu yapan sizler, bu toplantıları izlemeli, kendi aranızda yürüttüğünüz tartışmalar ile alınan kararlara ilişkin görüş ve önerilerinizi oluştururken belediye gündeminden haberdar olmalısınız.

Belediye Encümeni

Kent nüfusuna göre değişen üye sayısı olmakla birlikte, belediye başkanının başkanlığında belediye meclis üyeleri, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından seçeceği üyelerden oluşur, belediye meclisinden daha sık aralıklarla toplanır. Stratejik plan, bütçe ve kesin hesaplarla ilgili belediye meclisine görüş vermek ve imar uygulamaları ile ilgili karar almak gibi görevleri vardır.

Belediye Başkanı

Belediyenin en üst düzeyde karar alıcısıdır ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Yasalarla belirlenen usul ve esaslara göre seçilir ve seçildikten sonra herhangi bir siyasi partide görev alamaz. Bu durum, belediye başkanının tüm kentlilerin başkanı olması anlamındadır. Sizler de belediye başkanınızı bu yönüyle değerlendirmelisiniz; aldığı tüm kararların kentte yaşayan herkesi kapsaması için hizmetlere eşit ve adil erişim hakkını gözetip gözetmediğini izlemelisiniz.

Üst Ölçekli Belgeler

Bir politika önerisi oluştururken, bu önerinin üst ölçekli planlarla uyumuna dikkat etmelisiniz. Uluslararası anlaşmalardan başlayarak; anayasa, kanunlar, yönetmelikler, bölgesel ve ulusal kalkınma planları ve sektör ve konu bazlı planlar ile politika önerinizin uyumlu olup olmadığını kontrol etmelisiniz. Bu kontrol hem politika önerinize zemin oluşturacak hem de gerekçelendirmenizi güçlendirecektir. Unutmayın, söz konusu üst ölçekli belgeler hazırlanırken veriye dayalı analizler, raporlamalar, göstergelerin oluşturulması, paydaş toplantıları gibi çok sayıda hazırlık çalışması yürütülmektedir. Önerinizin, yerel yönetimin vizyon, misyon ve stratejik planıyla ortak dili konuşması gerektiğinin de altını çizelim.

Stratejik Planda yer almayan amaç ve önceliklerin bir sonraki planda yer alabilmesi için izlenecek yol da yukarıda bahsedilen politika döngüsü temel alınarak izlenmelidir.

Yerelde Katılım Araçları Nelerdir?

Sizler politika oluşturma sürecine yerel düzeyde bireysel ya da grup olarak katkı sunmak istediğinizde hangi araçları kullanabileceğinizi bilmelisiniz. Katılımcı demokraside tanımlanmış çok sayıda katılım aracı vardır. Özellikle teknolojik gelişmelerin hızla ilerlemesi yenilikçi katılım araçlarını gündeme getirmiştir.

Erişebileceğiniz katılım araçlarının bazıları şunlardır:

- Dilekçe
- Bilgi Edinme¹⁵
- Katılımcı Bütçe
- Kent Konseyi
- Kamuoyu görüşünün alınması
- Stratejik Plan hazırlık sürecine dahil olmak
- Belediye Başkanlarının halk günlerine gitmek

Avrupa Konseyine Göre Katılım

Politika yapım süreçlerini ve bu süreçlere katılım sağlayabileceğiniz alanları gördünüz. Uluslararası kuruluşlardan Avrupa Konseyinin katılıma bakış açısı, sivil toplum kuruluşlarının devlet kademelerinin her düzeyindeki karar alma süreçlerine katılımının, işleyen bir demokratik toplum düzeninin ön koşullarından biri olduğu yönündedir. Katılım bir yandan yetkililerin daha iyi karar vermesini desteklerken diğer yandan önemli konularda açık diyaloga izin vererek iyi yönetişimin güçlenmesine katkıda bulunur.

Avrupa Konseyi, özellikle sivil katılımın katılımcı demokrasiyi tamamladığını ve desteklediğini belirtir. Genel politika tartışmalarında ve günlük kararlarda söz sahibi olduklarını hisseden vatandaşların, alınan kararları kabul etmesi ve seçilmiş temsilcilerine, yani yerelde belediye başkanına, güvenme olasılıkları daha yüksektir.

Bu nedenle vatandaşlar ve genel olarak sivil toplum, kamu işlerinin yürütülmesine dahil olur ve kendilerini bu konuda yetkilendirilmiş hissederler.

Avrupa Konseyi, paydaş katılımını 4 adımda incelemektedir.

Bilgi Verme: İlk olarak bilgi verme en düşük düzeyde etkileşimle tek taraflı bir bilgilendirmedir. Açıklık ve şeffaflık ilkesi doğrultusunda, karar alma sürecinde herkese bilgi sağlanması oldukça önemlidir. Karar vermenin tüm aşamalarında, ilgili tüm bilgiler açık ve kolay anlaşılır bir dilde ve erişilebilir bir biçimde (çevrimiçi ve basılı formatta), gereksiz idari engeller olmaksızın açık kurallara uygun olarak sunulmalıdır.

Danışma: Bu aşamada istişare yoluyla paydaşların katılımı sağlanır. Kamu yetkililerinin karar alma sürecinin farklı aşamalarında paydaşların görüşlerini toplamasına olanak tanır. Beyin fırtınası, dünya kafe gibi teknikler kullanılır.¹⁶

Diyalog: Paydaşlar diyalog yoluyla dahil edilir. Kamu yetkililerinin paydaşların yeterliliklerinden faydalanmasını sağlarken, ilgi düzeyini artırmak ve paydaşları sürece dahil etmek için sürekli bir geri bildirim sağlar. Diyalog, kamu kurumları ve paydaşlar arasında sürekli bir ikili iletişimi gerekli kıldığı için istişareden farklıdır. Odak grup toplantıları buna örnek gösterilebilir.

Ortaklık: Son aşamada ortak çalışmalar yürütülmekte ve kararlar alınmaktadır.

Şekil 3. Paydaş Etkileşim Düzeni

Gençlerin savunuculuk- lobicilik yolculuğu

Savunuculuk Nedir?

Savunuculuk bireyin kendisi adına ya da diğer bireyler/gruplar adına yürüttüğü konuşma, temsil etme, faaliyette bulunma ya da belirli hedefler doğrultusunda çalışma süreçlerinin bütününü ifade eder. Karar vericileri etkileyerek kamu politikalarını değiştirme süreçlerinin stratejik olarak planlanmasıdır.

Sandığınızdan çok daha fazla ve farklı amaçlar ile toplanabileceğinizi biliyor musunuz?

Türkiye’de Başlı Ağrılanlar Derneği’nden Köyünü Özleyenler Derneği’ne, Tayland-Hint-Brezilya-Japon Horozunu Koruma ve Yaşatma Derneği’nden Kaynak Sularını Borudan Geçirme ve Bol Su İçirme Derneği’ne pek çok değişik amaç için toplanmış dernek mevcut.

Diğer yandan hak temelli yaklaşım benimseyen sivil toplum kuruluşları da var. İnsan hakları, çevre hakları, tüketici hakları gibi haklar çerçevesinde savunuculuk yapmayı ve ihlallerin önüne geçmeyi amaçlarlar. İnsan hakkına dayalı kadına yönelik şiddetle mücadele etmek amacıyla kurulan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve çevre hakkı kapsamında erozyon ve çölleşmeye karşı faaliyet göstermek için kurulmuş TEMA Vakfı (Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı) hak temelli sivil toplum kuruluşlarına örnek verilebilir.

Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarına ulaşabileceğiniz, onları farklı açılardan değerlendirmenizi kolaylaştıracak kamu kurumu ve platformlar var. İçişleri Bakanlığının Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü derneklere, yabancı sivil toplum kuruluşlarına ve sendikalara ilişkin istatistiklerini internet sitesinde paylaşıyor. Açık Açık ise şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini benimseyen sivil toplum kuruluşlarının ve sosyal girişimlerin bir araya geldiği bir platform. Bu platform aracılığıyla şeffaf ve hesap verebilir sivil toplum kuruluşlarına erişebilirsiniz.

İçişleri Bakanlığının Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü Link:
www.siviltoplum.gov.tr/illere-ve-faaliyet-alanlarına-gore-dernekler

Açık Açık Link: www.acikacak.org/

Savunuculuk neden yapılır?

Eğitim, iş, sanat, sağlık, kültür, insan hakları ve daha birçok alanda değişimi sağlamak için yapılır. Nihayetinde daha iyi ve yaşanabilir bir ülke, daha iyi ve yaşanılabılır bir dünya hedeflenir. Savunucular, doğrudan kendilerini etkilemese bile bir sorunu ele alır ve üzüm üretmeye çalışırlar. Buradaki itici güç, inandıkları değerler doğrultusunda sosyal, ekonomik, kültürel değişimlere nc olmak ve bunları sürdürmektir.

savunuculuk,

- Sivil toplum kuruluşlarının ortak çıkarları doğrultusunda kamu politikalarını etkilemek için yapılır.
- Toplumda sesi olmayanların/olamayanların sesi olmak için yapılır.
- Toplumdan dışlanmış, temsili olarak seçilememiş, hak ve hizmetlere erişimde zorluk çeken gruplar lehine politikalar geliştirmek için yapılır.
- Karar vericilerin bu politikaları uygulaması için bir baskı oluşturarak politikada uygulama eksiklerini gidermek için yapılır.
- Toplumsal bir sorunun tanımlanması ve giderilmesi için yapılır.

! Unutmayın;

Çocukların, yaşlıların, engellilerin, tüm dezavantajlı ve kırılgan grupların **savunucuların sesine ihtiyacı var!**

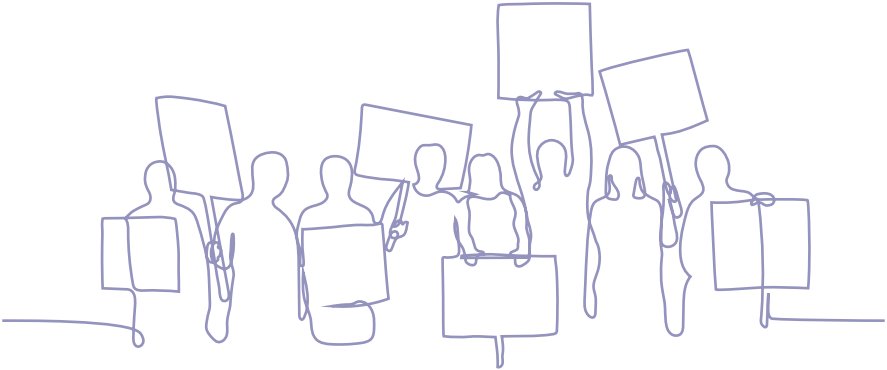
Doğada izinsiz avlanan kuşun, avcının yaraladığı keklğin, körpecikken kesilen ağacın, yakılan ormanın **savunucunun dayanışmasına ihtiyacı var!**

Katman katman kirlenen doğanın, gürül gürül akan suyuna kimyasal atıklar akıtılan ırmağın **savunucunun farkındalık yaratmasına ihtiyacı var!**

İçtiği su kirlenen, ektiği zeytin kesilen köylünün **savunucunun gücüne ihtiyacı var!**

Okuma yazma bilmeyen kadının, okula gönderilmeyen kız çocuğunun **savunucunun eline ihtiyacı var!**

Şiddet gören kadının, bağımlılık ile mücadele eden gencin **savunucunun yüreğine ihtiyacı var!**

Savunucu Kimdir?

Savunucu, sivil ve siyasal hakların yaygınlaştırılmasını ve korunmasını, bu arada ekonomik, sosyal ve kültürel hakların geliştirilmesini, korunmasını ve yaşama geçirilmesini hedefleyen kişidir. Savunucular herhangi bir cinsiyetten, yaştan, dünyanın herhangi bir bölgesinden, her meslekten veya etnik gruptan olabilir.

İyi Bir Savunucu;

Gönüllü, sabırlı, istikrarlı, iletişim becerileri gelişmiş, organizasyon yeteneğine ve savunuculuk yaptığı konuyla ilgili detaylı bilgiye sahip kişidir. Sürecin aktörlerini bilen, hukuksal ve sosyal yönlerine hâkim, tüm bunların da ötesinde yaptığı işe inanmış olandır.

Siz ne zaman savunucu olursunuz?

İnsanlar değişmek ve değiştirmek, iyileşmek ve iyileştirmek için sivil toplum kuruluşları çatısında buluşurlar. Çatısı altına girdiğiniz sivil toplum kuruluşu, değiştirmek istediğiniz alanı ana hatları ile belirler. Bundan sonraki ilk soru şudur: "Neyi ve neden değiştirmek istiyorum?" İşte bu sorunun cevabı sizi olağan bir savunucu yapar. Şimdi ihtiyacınız olan şey değişim politikası ve bunu uygulamak için hazırlanmış bir yol haritasıdır. Kitlelere ve politika yapıcılara neyi, neden ve nasıl değiştirmek gerektiğini anlatmak bir savunuculuk faaliyetidir. Her zaman kolay değildir fakat mümkündür.

Başarılı Bir Savunuculuk İçin Adım Adım Yapılması Gerekenler Nelerdir?

1

Konunu Belirle

Neyi değiştirmek istiyorsunuz? Tespit ettiğiniz sorun kimi/neyi etkiliyor ve sonucu (çözümü?) kimi etkileyecek?

2

Ekibini Kur

Bu değişimi kiminle ya da kimlerle başarabilirsiniz? Size kimler destek olabilir?

3

Amacını/Hedefini Belirle

Savunuculuk niçin yapıyor, varılmak istenilen yer neresi ve neyi değiştirmek istiyorsunuz?

Hedefleriniz ölçülebilir, gerçekçi ve tutarlı olsun.

Hedef Kitleni Belirle

Hedef kitleniz, değişimi gerçekleştirebilecek olan karar vericiler ve karar vericileri etkileyecek kamuyodur. Bu değişimden faydalanacak kişiler kimlerdir, bu değişimi kim gerçekleştirebilir? Bu soruların cevabı sizi hedef kitlenize ulaştıracaktır. Burada unutulmamalıdır ki, savunuculuk konusunun öznesi yetki ve sorumluluğu olan kurum ve kişiler olmalıdır. Mevzuatın belirlediği, kabul edilebilir ve sizleri sonuca ulaştırabilecek aktörler ve yollar izlemelisiniz.

4

5

Destekçilerini Belirle

Savunuculuk yaparken iş birliği yapılıcak kişi ve kurumları belirlemelisiniz. Sizlere hangi alanda yardımcı olabileceklerini ölçmeye gayret edin.

6

Mesajını Belirle

Herkesi etkileyecek güçte ifadeler bulun. Açık, net ve herkes tarafından anlaşılır olsun.

7

İletişim Kanallarını Belirle

Sosyal medya, bildiri, basın-yayın, karar vericilerle iletişim gibi tüm kanalları gözden geçirin.

8

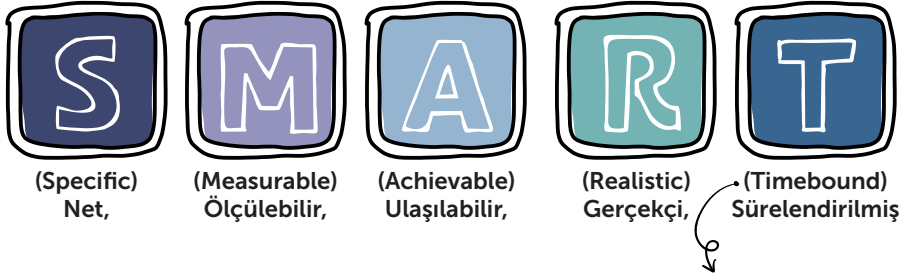
Kaynaklarını Belirle

Bütçe, insan kaynakları, gönüllüler... Maddi ve manevi kaynaklarınızı belirleyin.

Şimdi hazırsınız.

Hedef Belirleme Zamanı!

Hedefinizi belirlerken SMART analizinden faydalanabilirsiniz. SMART analizi savunuculuk için belirleyeceğimiz hedefleri tanımlama kriterleridir. Bu kriterler sizler için yol göstericidir. Hedeflerinizin erişilebilir olup olmadığını bu kriterlerle ölçebilirsiniz. Bu kriterler;

sürelendirilmiş hedefler belirlemeniz kampanyanızı daha etkin hâle getirecektir.

Örnek

Net	Yerel yönetim sınırlarımız içerisinde toplu taşıma araçları yetersizdir. Sefer ve araç sayısı artırılmalıdır.
Ölçülebilir	İlçemizin nüfus bilgisi ve toplu taşımada kullanılan araç ve sefer sayıları belirlenmeli ve oransal olarak yetersiz olduğu gösterilmelidir. Kampanya sonucunda eklenen sefer sayısı ve araç sayısı da ölçülebilecektir.
Ulaşılabilir	Yapılacak etkin bir kampanya ile araç ve sefer sayıları artırılabilir.
Gerçekçi	Nüfus ve araç sayısı karşılaştırıldığında yetersiz olduğu tespit edilecek ve daha fazla araç ve sefer sayısına gerek olduğu görülecektir.
Sürelendirilmiş	Kampanya süresi hedefler gerçekleşene ya da karar vericiler tarafından gerçekleşmesi sözü verilip, düzenlemeler yapılmaya başlayana kadar devam edebilir. İkinci bir seçenek ise; belirli bir süre seçerek kampanyanın süresini belirlemektir.

Savunuculuk Nasıl Yapılır?

Birçok araç ve yöntemle yapılır. Savunuculuk yöntemleri yaşanan yerin sosyal, ekonomik, kültürel, beşerî ve hatta coğrafi özelliklerine göre şekillenebilir.

Savunuculuk Araçları Nelerdir?

Politika yapıcılar karar alıcılardır ve onları etkilemek ancak yapılandırılmış bir süreç ile mümkündür. Somut bir sonuç alınması amacıyla yapılandırılmış bu süreç ise kampanyacılık ve lobicilik faaliyetlerini kapsar. **Savunuculuk araçları;**

- Kampanya
- Lobicilik
- Basın/ Sosyal Medyadır.

• Kampanya Nedir?

Bir değişikliği hedefleyen, bu hedefi doğrultusunda kamuoyunu harekete geçiren faaliyetler bütünüdür. Kampanyalar, savunuculuk faaliyetlerinin birer etkinliği ve görünen yüzüdür. Savunuculuk yaptığınız konuda büyük çoğunluğun desteğini almak, çeşitli ittifaklar kurmak, ağları harekete geçirmek için kampanyalar düzenlenir.

İyi bir kampanya farkındalık yaratır, savunulan temayı duyurur ve en önemli sosyal değişim araçlarından biri olur.

Kampanyadaki temel aşamalar nelerdir?

Toplumsal içerikli bir kampanya planlanırken hedef çok net belirlenmeli, kitleye doğru şekilde ulaşılması ve mümkün olan en yaygın toplumsal desteğin sağlanması hedeflenmelidir.

Kaynaklar doğru belirlenmeli, kaynakların kısıtlı olduğu unutulmamalı ve sınırlı bilgi ile en geniş etkiyi yaratacak kampanya türleri belirlenmelidir.

Kampanya bir iletişim aracıdır. Derdinizi hedef kitlenize anlatır ve bu nedenle kampanya tipi, hedef kitlesinin ilgi alanlarına göre planlanmalıdır.

Savunuculuğu yapılan konu ne ise kampanyanın hedefi de açıkça o olmalıdır.

Kampanya sonuç odaklı ve ölçülebilir olmalıdır.

Belki de bir kampanyayı etkili ve dikkat çekici yapan en önemli şey, o kampanyanın sloganıdır. Etkili slogan hem duygulara hem de akla tesir eden slogandır. Etkili sloganlarla daha çok dikkat çekip hedef kitleleri duyarlı hâle getirmek hedeflenir.

Kampanyanın Faaliyet Yöntemleri

Burada asıl olan sizin yaratıcılığınızdır. Kamuoyunda ve basında ses getirecek pek çok faaliyet planı yapabilir ve aracı kullanabilirsiniz.

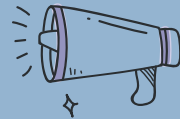
Bir film çekebilir,
Bir basın toplantısı düzenleyebilir,
Dijital kampanyalar düzenleyebilir,
İmza toplayabilir,
Dilekçe yazabilirsiniz.

Kampanyanızın görünürlük materyalleri bu faaliyetleri etkinleştirmek için çok önemlidir. Broşürlerinizi, posterlerinizi, tanıtım filminizi, sosyal medya afişlerinizi, internet sitenizi ve kullanacağınız tüm materyalleri, kampanyanızın ve kurumunuzun kimliğine göre düzenlemeniz önemlidir.

Kampanya Planlama Adımları Nelerdir?

- 1 Kampanyanın konusu belirlenir.
- 2 Ulaşılabilecek hedef belirlenir.
- 3 STK'nın kapasitesi belirlenir.
- 4 Kampanya geliştirilecek konuda uzmanlık, konu hakimiyeti belirlenir.
- 5 Güncel, toplumsal ve politik analiz yapılarak tehdit ve fırsatlar değerlendirilir.
- 6 Hedef kitleyi etkileyecek mesaj belirlenir.
- 7 Mesajın iletileceği araç-gereç ve medya stratejisi belirlenir.
- 8 Paydaş ve müttefikler belirlenir.
- 9 Kampanyanın karşısında durabilecek aktörler belirlenir.
- 10 Savunulan değerlerin sahiplenilip sahiplenilmediğinin takibi yapılır.
- 11 İzleme ve değerlendirme son aşamadır.

Kampanyanızı Nasıl Belirleyeceksiniz?

Kampanyanızı belirlerken SWOT Analizi yapabilirsiniz. SWOT (GZFT) analizi ile bir kampanyanın güçlü yönlerini, zayıf yönlerini tespit edebilir ve dış çevredeki fırsatları ve tehditleri analiz edebilirsiniz. SWOT analizi stratejik öneme sahip, kolay ama güçlü bir çalışma olarak nitelendirilebilir. Böylece hem kurumunuzun ve kampanyanızın güçlü ve zayıf yönlerini göreceksiniz hem de size karşı olabilecek kişi ve kurumları aynı şekilde analiz imkânı bulabileceksiniz. Unutmayın bilgi güçtür.

Kampanyanızı bu bilgiler ışığında planlamak etki alanını genişletir. Etki alanını genişletmek politika yapıcılara bir baskı unsuru oluşturması bakımından önemlidir.

	Güçlü Yönler (Strengths)	Zayıf Yönler (Weaknesses)	Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Threats)
Kurumunuz				
Karşıınızdaki kurum/ kişiler				

vaka çalışması

Umut Belediyesi, kendi il sınırları içerisinde en kalabalık belediyelerden bir tanesidir.

Umut Belediyesi, özellikle işçi sınıfının yoğun olarak yaşadığı ve toplu taşıma ile iş yerine gitmek zorunda kaldığı bir ilçedir. Aynı şekilde bölgedeki öğrenciler okul için bölge içerisinde ya da farklı bölgelere gitmek için araç kullanmalıdır.

Fakat toplu taşıma sayısı çok yetersizdir. Bölgeden başlayan seferler mevcut değildir. Bölgeden geçen toplu taşıma araçları en yakın ilçe sınırlarından kalkmakta ve Umut Belediyesine gelene kadar zaten dolduğu için çoğu kez durak noktalarında yolcu alamamaktadır.

Bu da bölgede ikamet eden tüm grupların hayatını olumsuz etkilemektedir.

	Güçlü Yönler (Strengths)	Zayıf Yönler (Weaknesses)	Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Threats)
Kurumunuz	Çok sayıda gönüllümüz var, kampanyamızda aktif kullanabiliriz.	Gönüllülerin çalışmalarda kullanacağı materyalleri sağlayacak ekonomik gücümüz yok.	Yaptığımız kampanya pek çok kişinin en temel hakkını içeriyor ve kamuoyunu hızlıca harekete geçirebiliriz.	Kampanyanın uzun süreli olması gerek. Gönüllülerin bu süreçte aktif kalmasını sağlayabilmek güç olabilir. Sonuç almamak kamuoyunda ve gönüllü kitlemiz nezdinde bizi zayıflatabilir
Karşınızdaki kurum/ kişiler	Her türlü iktidar gücünü elinde bulunduran kurum ve kuruluşlar (Yerel düzeyde belediye ulaşım planlama müdürlüğü, toplu taşıma iştiraki vb.)	Yeterli araç sayısının bulunmaması	Özellikle belirli saatler arasında yoğunlaşan kişi sayısına rağmen yeterli aracın olmamasının kişilerin hayatını olumsuz etkilemesi	Kampanyanın araç ve sefer sayısı dışında yerel yönetimlere karşı toplu bir aksiyon alınıyor görüntüsü yaratması. Yoğun zamanlar dışında gelebilecek araçların atıl kalması

Adım Adım bir Vaka İncelemesi

Bazen kampanyalar on-yıllara yayılabilir. Hemen sonuç vermeyebilir ve çok yorucu olabilir. Fakat yarattığı toplumsal fayda, farkındalık, etki ve bilinç on yıllarca anlatılır ve kendisinden sonra gelen kampanyalara ilham verir. Adım Adım Vaka olarak Bergama'da yürütülen Siyanürlü Altına Hayır Kampanyasını inceleyeceğiz. Eğer siz Bergama'da yaşayan bir genç olsaydınız bu kampanyaya nasıl bir katkı sağlardınız?

1.Kampanyanın konusu neydi?

İzmir'in Bergama ilçesi Ovacık köyünde altın madeninin açılması ve işletilmesine karşı çıkmak için yapıldı. Şirket maliyeti düşük olduğu için siyanürlü liç yöntemi denilen özel bir yöntem kullanarak altın çıkarmak istiyordu.

2. Ulaşılacak hedef neydi?

Eurogold şirketi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi'nden, 10 yıllık süreyle işletme ruhsatı aldı. Bu Eurogold şirketinin Bergama ilçesinden yaklaşık 10 kilometre uzaklıktaki Çamköy, Ovacık ve Narlıca köylerinin arasındaki 100 hektarlık alan içinde faaliyet gösterme yetkisine sahip olması demektir. Bu köyler tarım ile geçinen köylerdi. Siyanür, hem köydeki insan sağlığını olumsuz yönde etkileyecek hem de geçim kaynaklarını yok edecekti. Buna engel olunmak isteniyordu.

3. Kapasitesi neydi?

1994 yılında Avukat Senih Özey ve Bergamalı 652 yurttaş Çevre Bakanlığı'nın Eurogold'a verdiği iznin iptal edilmesi istemiyle İzmir İdare Mahkemesi'ne dilekçe verdi fakat 2 sene sonra şirket henüz dava bitmeden ve kararı beklemeden altın arama çalışmaları için 3000 çam ve 1500 zeytin ağaçlarını kesince Bergamalı köylüler için uzun soluklu bir kampanya süreci başlamış oldu. Kadınların da çok aktif ve en önde mücadele ettiği bu kampanyada, kapasite en başta 652 köylü gibi gözükse de kartopu gibi büyüdü.

4. Kampanya geliştirilecek konuda uzmanlık, konu hakimiyeti nasıl belirlendi?

Bergamalı Köylüler bu sorundan direkt olarak zarar görecektir kişilerdi. Bu sorun onları tehdit ettiği için konuya çok hakimlerdi. Fakat başkalarını da etkilemeleri gerekiyordu. Bu yüzden 1996'da Çanakkale-İzmir karayolunu trafiğe kapatarak, "Siyanürle Ölmek İstemiyoruz" sloganları attılar. Sadece iç çamaşırlarıyla, yarı çıplak olarak sokaklarda bildiriler dağıttılar. Köprüleri ve otoyolları işgal ettiler.

İlk maden kazasından sonra maden işgali gerçekleştirdiler. Bir dizi yaratıcı sivil itaatsizlik eyleminden sonra yerel halk, büyük bir avukat ordusunun ve kamuoyunun desteğini kazandı. Bu süreçlerde hiç şiddet yöntemine başvurmadılar.

5. Güncel, toplumsal ve politik analiz yapılarak tehdit ve fırsatlar nasıl değerlendirildi?

Konu çevre hakkı, yaşam hakkı gibi pek çok alanda ayrı ayrı incelendi. Söz konusu alanların her biri için karşılaşılması muhtemel tehditler ve fırsatlar birçok sivil toplum kuruluşuyla bir araya gelinerek yürütülen tartışmalar sonucu belirlendi.

6. Hedef kitleyi etkileyecek mesaj nasıl belirlendi?

Sloganlarını "yetti gari" olarak belirlediler. Hem kendi dillerine özgüydü hem de tüm kamuoyu bu sözün kendi sözleri olduğuna inanmıştı. İnanırdı, samimiydi ve konuyu çok güzel özetliyordu.

7. Mesajın iletileceği araç-gereç ve medya stratejisi nasıl belirlendi?

Ana haber bültenlerine taşınan medya çalışmaları yaptılar. Davalar açtılar ve lobicilik faaliyetleri yürüttüler. Afişler tasarlayıp şenlikler yaptılar. Moğollar müzik grubu onlar için bir parça yaptı.

8. Paydaş ve müttefikler nasıl belirlendi?

Diğer tüm STK'lar ile bir araya geldiler. Ünlü ve popüler kişilerin desteğini alarak kampanyalarına dahil ettiler. Meslek odalarının görüşlerini aldılar. Hukuksal, ekonomik ve sosyal olarak her açıdan haklılıklarını ispatladılar.

9. Kampanyanın karşısında durabilecek aktörler nasıl belirlendi?

Türkiye'nin en önemli sermaye grupları dışında pek çok hukuksal engel ile de mücadele ettiler.

10. Savunulan değerlerin sahiplenilip sahiplenilmediğinin takibi nasıl yapıldı?

Maden ocakları defalarca kapatıldı. Kamuoyunda siyanürlü altın aramaya karşı ciddi bir bilinç oluştu. Köylüler çevre bilincini tüm Türkiye'ye taşıdı. Uluslararası anlaşmaları devreye sokup referandum yaptılar. Dönemin tüm yetkililerine karşı tazminat davaları açıp kazandılar.

●Lobicilik Nedir?

Lobicilik kavramı ilk kez 1839 yılında Amerika'da kullanılmış bir kavramdır.

“Lobi” teriminin kelime anlamı “koridor”dur. Ancak bununla kastedilen teknik anlamda Kongrenin koridorlarıdır. Lobicilik de asıl anlamda Kongre koridorlarında yapılan kulis faaliyetleridir.¹⁷

Bugün de Türkçe’de de daha çok “kulis” olarak kullandığımız bu kelime, “bir kanunun desteklenmesi veya reddedilmesi için ilgili bir politikacıyı ikna etmek için çabalamak” olarak tanımlanmaktadır.¹⁸ Politika yapıcılara belki bilmedikleri bilgi ve riskleri anlatmak ve onlardan değişiklik talep etmektir. Ana amaç karar alıcının gündemine doğrudan olarak girebilmektir. Bunun için öncelikle konunun her boyutuyla iyi bilinmesi ve çözüm önerisinin net şekilde sunulması gerekir.

● Basın-Yayın ve Sosyal Medya

Bugün kitlelerle iletişimin en önemli araç gereçleri basın-yayın ve sosyal medyadır. 90’lı yıllarda basın-yayın, kitleleri etkilemede çok önemli bir yere sahipken günümüzde sosyal medyanın etkisi artmıştır.

90’lı yıllarda özellikle radyo televizyon gibi kitle iletişim araçlarının gücü çok yüksekti. Günümüzde televizyon etkisini hala korumakta. Çünkü aynı anda milyonlarca insana ulaşabiliyor ve kitleleri etkileyebiliyor.

Örneğin,

2010 yılında bir radyo kanalında devletin aldığı yüksek vergiler ve benzin zammı değişik bir yöntemle protesto edildi. Protesto hoş karşılanmıyor diye başlatılan eyleme “kutlama” adı verildi. Türkiye genelinde tüm dinleyicilere aynı anda dörtlülerini yakıp damat halayı çekmeleri söylendi. O saatlerde araçlarında olmayanların da evlerinin ışıklarını açıp kapatarak eyleme dahil oldukları görüldü. Öyle ki sayıları çoğalan eylemciler birbirleri ile yollarda selamlaşmaya başladı.

Bu örnekte olduğu gibi basın-yayın ve sosyal medya etkisi ile anlık kampanyalar bile düzenlenebilir. Televizyon programları sanatçıların katılımı ile pahalı tedavilere ihtiyacı olan insanlar için yardım kampanyaları düzenlenmesi ve yardıma ihtiyacı olanlara destek çağrısının yapıldığı yerler olması açısından önemli bir yere sahip.

WeAreSocial ve Hootsuite ortaklığında yayınlanan Dijital 2022 Küresel Genel Bakış Raporuna göre insanların sosyal medyayı günlük kullanım süresi dünyada ortalama 2 saat 27 dakikadır. Bu zaman dilimi internette harcanan zamanın yaklaşık %35'ine tekabül ediyor. Gene aynı rapora göre Türkiye'deki internet kullanıcılarının internette günlük harcadığı zaman ortalama 8 saattir. Bu sürenin 4 saat 16 dakikası mobil cihazlarda, 3 saat 44 dakikası ise bilgisayarlarda geçiriliyor.¹⁹ Böylesine ulaşılabilir ve yaygın bir ağı kendi kurum ve kampanyalarınızda kullanmak için öncelikle hedef kitlenizin en çok kullandığı sosyal ağı belirlemeniz gerekiyor. Elinizdeki bilgi ile örneğin gençler için bir kampanya planlıyorsanız daha çok cep telefonlarından kullanılan uygulamalara yönelmeniz faydalı olacağını görebilirsiniz. Kullanacağınız ağı belirledikten sonra kurum, kampanya kimliği ve hedeflerini açıklayan ve seçtiğiniz ağın yapısına uygun içerikler üretmeniz gerekiyor.

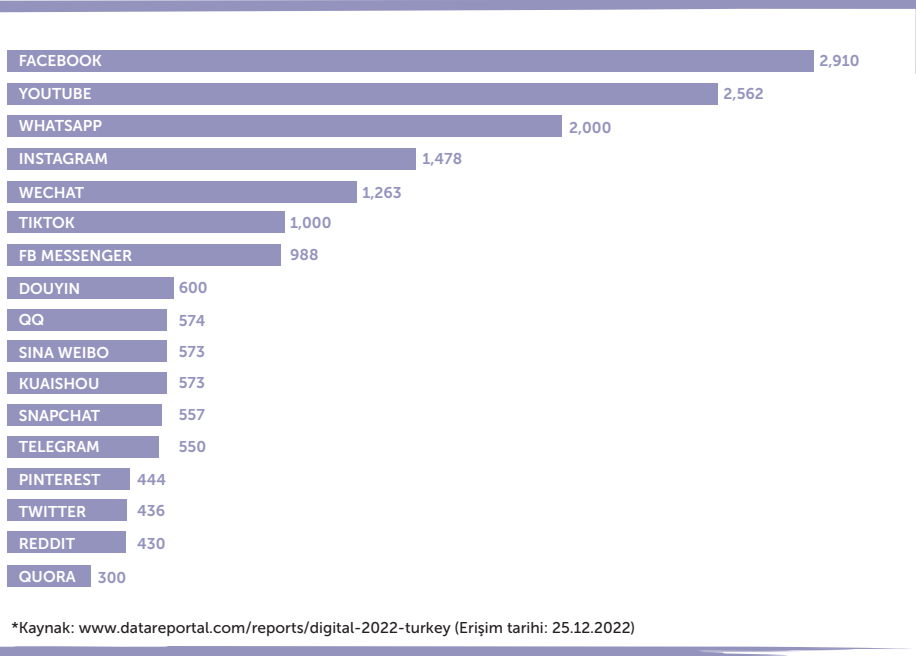
Pandemi döneminde

bizzat Sağlık Bakanının aktivist olarak katıldığı "Evde Kal" kampanyası ürettiği içerikler ile çok sarsıcı ve ikna edici olmuş, kampanyanın başarısını üst noktalara taşımıştır. Gene aynı dönemde maske ve mesafe kuralları pek çok sosyal medya kampanyası ile anlatılmıştır. Ayrıca, aşı olmak istemeyen ya da aşılara ilgili yanlış bilgiye sahip insanların doğru bilgiye ulaşması için hem kamu spotlarıyla hem de aydın ve sanatçılar yardımıyla halkın aşı olması teşvik edilmiştir.

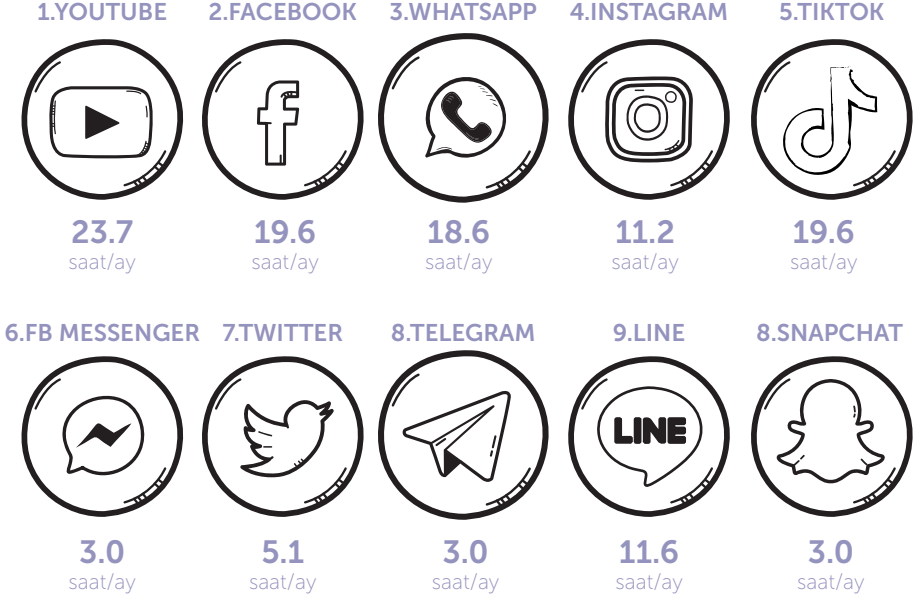
Sosyal medya üzerinden de imza kampanyaları, yardım kampanyaları, duyarlılık ve eylemcilik yaratmak için yapılan kampanyalar kitlelere çok hızlı ulaşmakta ve somut sonuçlara götürmektedir.

İşte tüm bunlardan yola çıkarak, bir savunucunun güçlü ve etkili bir kampanya yaparken basın-yayın ve sosyal medya ayağını atlamaması gerekir.

Kullanıcılar en çok hangi sosyal ağı tercih ediyor?

Cep telefonlarında en çok hangi uygulamaları kullanıyoruz?

*Kaynak: www.dataportal.com/reports/digital-2022-turkey (Erişim tarihi: 25.12.2022)

Sonuç/ derleme

Siz gençler, katılımcı demokrasi uygulamalarını sivil açıdan güçlendirebilecek kritik aktörlersiniz. Dünyada zayıflayan güven ortamının yeniden inşası için iyi yönetim kültürünün toplumda ve kurumlarda oluşturulmasına yardımcı olabilirsiniz. Bunu hak temelli yaklaşarak, iyi yönetim ilkelerini benimseyerek, hukukun üstünlüğünü ön planda tutarak gerçekleştirebileceğinizi biliyorsunuz. Bu temel perspektifin yanında pratik bilgilerle donatılarak eyleme geçmek için bu rehberin sizlere yardımcı olacağına inanıyoruz.

Bu rehber ile sivil toplumun kamusal karar alma süreçlerinde etkili olan yapılar olduğunun bir kez daha altını çizdik. Ayrıca, iyi yönetim kavramını, iyi yönetim ilkelerini yani yaşam kalitesini doğrudan etkileyen konuları sizlere farklı bir açıdan göstermek istedik. Diğer yandan politika oluşturma süreçlerinin neler olduğunu, bu süreçlere katılım yöntemlerini sunduk. Bu süreçte rol alan yerel politika yapan aktörleri tanımanız için

ipuçları verdik. Son olarak, politika oluşturma süreçlerine katılımınız sonrasında nasıl, kimlerle savunuculuk yapabileceğinize, nasıl kampanya oluşturabileceğinize, kampanyalarla nasıl bir etki yaratabileceğiniz dair konulara değindik.

Unutmayın ki siz gençler sürdürülebilir, yaşanılabilir, kapsayıcı bir gelecek için kilit aktörlersiniz. Yaşamak istediğiniz ortamı yerelden şekillendirebilir ve bunu katılımcı, şeffaf, tutarlı yani iyi yönetim ilkeleri üzerine inşa edebilirsiniz. Gelin sürdürülebilir, yaşanılabilir, kapsayıcı bir mahalle, ilçe, kent, ülke ve dünya için güçlerimizi birleştirelim.

! Unutmayın;

**İYİ YÖNETİŞİM, OLUŞTURULACAK
POLİTİKALARA IŞIK TUTAR!**

**SAVUNUCULUK KAMPANYALARI SİZ
GENÇLERİN OLUŞTURDUĞU POLİTİKALAR
İÇİN SES OLACAK!**

BAŞKA TÜRLÜ BİR DÜNYA MÜMKÜN!

Dipnot Listesi

- ¹ Çepel, Z. Ü. (2006). "AB Sivil Toplum Diyaloğu ve Türkiye: Demokratikleşme Bağlamında Sorunlar ve Beklentiler", Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.
- ² Bohman, J. ve Rehg, W. (2007). "Jürgen Habermas", www.plato.stanford.edu/entries/habermas.
- ³ "What is civil society", (2004). www.lse.ac.uk/collections/CCS/what_is_civil_society.htm
- ⁴ Erdem, D. (2008). Sivil toplum kuruluşlarında etkinlik ölçümü: Türkiye örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ⁵ www.besam.org.tr/baskandan/ Erişim Tarihi: 20.12.2022
- ⁶ www.genclik.argudenacademy.org/iyi-yonetisim-el-rehberi/
- ⁷ Kooiman, J. (ed). (1993). "Social-Political Governance: Introduction". Modern Governance: New Government Society Interactions, Sage Yayınları. Londra s. 1-.1.
- ⁸ Ateş Eren, M. (2021). "Türkiye'de yerel seviyede demokrasi: Belediyelerin ampirik bir analizi" (Doktora Tezi)
- ⁹ Cabannes, Y. (2021). "Katılımcı Bütçe ile Başka Bir Şehir Mümkün", Şişli Belediyesi Yerel Yönetim Kitaplığı, İstanbul, Otonom Yayınları
- ¹⁰ Altun, D. (2019). "Yerel Yönetimlerde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme". (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- ¹¹ www.seffaflik.org/2022-yolsuzluk-algı-endeksi-aciklandi/ (Erişim tarihi: 31.01.2023).
- ¹² Heywood, A. (2013). "Politics", Palgrave Macmillan Yayınları
- ¹³ Caramani, D. (2017). "Comparative Politics", Oxford Üniversitesi Yayınları (Sf 361)
- ¹⁴ Daha ayrıntılı bilgi için 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bakmanızı öneririz. www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393-20150404.pdf (Erişim Tarihi: 31.01.2023).
- ¹⁵ Ankara Büyükşehir Belediyesi Bilgi Edinme Hakkı kapsamında oluşturduğu çevrimiçi bilgi edinme formu: www.ankara.bel.tr/iletisim/online-bilgi-edinme-formu
- ¹⁶ Farklı paydaşların katılımıyla ilgili konuya ilişkin fikirlerin daha açık ifade edilerek katılımın verimliliğini arttırmayı amaçlayan yöntemdir.
- ¹⁷ Arsava, F. (2006). "Avrupa Birliği'nde Lobicilik" Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Proje bitime ödevi, sf 11.
- ¹⁸ Arsava, F. (2006). "Avrupa Birliği'nde Lobicilik" Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Proje bitime ödevi, sf 11.
- ¹⁹ www.dataportal.com/reports/digital-2022-turkey (Erişim tarihi: 25.12.2022)

KAYNAKÇA

- Açık Açık internet sitesi, <https://acikacik.org/> (Erişim tarihi: 02.01.2023)
- Altun D. (2019). "Yerel Yönetimlerde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme". (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Argüden, Y., Şen F., Erimez, E., Jeffrey, N. (2017). "İstişare: Paydaşların Kararlara Katılımı" Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları.
- Argüden, Y., Toksöz F., Şen F., Dokur T. (2016). "Katılımcı Demokrasi: Stk'ları Güçlendirme Önerileri" Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi internet sitesi, www.ankara.bel.tr/iletisim/online-bilgi-edinme-formu (Erişim tarihi: 15.11.2022).
- Arsava, F. (2006). "Avrupa Birliği'nde Lobcilik" Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Proje bitime ödevi, sf 11.
- Aslan S. (2009). "Siyasal İktidar Etkileme Yöntemlerinden Biri Olarak Lobcilik", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
- Ateş Eren, M. (2021). "Türkiye'de yerel seviyede demokrasi: Belediyelerin ampirik bir analizi" (Doktora Tezi)
- Bohman, J.ve Rehğ, W. (2007). "Jürgen Habermas", www.plato.stanford.edu/entries/habermas.
- Cabannes, Y. (2021). "Katılımcı Bütçe ile Başka Bir Şehir Mümkün", Şişli Belediyesi Yerel Yönetim Kitaplığı, İstanbul, Otonom Yayınları
- Caramani, D. (2017). "Comparative Politics", Oxford Üniversitesi Yayınları, sf 36.
- Centre of Expertise for Good Governance, (2020). "Civil Participation in Decision-Making Toolkit", Avrupa Konseyi Yayınları.
- Çepel, Z. Ü. (2006). 'AB Sivil Toplum İlişkiler Genel Müdürlüğü ve Türkiye: Demokratikleşme Bağlamında Sorunlar ve Beklentiler. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.
- Erdem, D. (2008). Sivil toplum kuruluşlarında etkinlik ölçümü: Türkiye örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Heywood, A. (2013). "Politics", Palgrave Macmillan Yayınları.
- İzci, İ., Erimez, E., Türker, M. (2022). "Entegre Belediye Yönetişim Modeli", Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları.
- İzci, İ., Erimez, E., Ateş Eren, M. (2022). "Büyükşehir Belediye Yönetişim Karnesi", Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları.
- İç İşleri Bakanlığının Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü internet sitesi, www.siviltoplum.gov.tr/illere-ve-faaliyet-alanlarına-gore-dernekler, (Erişim tarihi: 02.01.2023).
- İstanbul Kent Konseyi internet sitesi, www.istanbulkentkonseyi.org.tr/ (Erişim tarihi: 15.11.2022).
- "İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu", (2021). www.gold.uclg.org/sites/default/files/izmir_2021.pdf
- Kooiman, J. (ed), (1993). "Social-Political Governance: Introduction", Modern Governance: New Government Society Interactions, Sage Yayınları, Londra sf. 1-1.
- Nilüfer Kent Konseyi internet sitesi, www.niluferkentkonseyi.org/ (Erişim tarihi: 15.11.2022).
- PAL Politika Analiz Laboratuvarı, (2022). "Politika Yapımı ve Savunuculuk", Kamu İletişimi ve Kurumsal İlişkiler Yönetimi Derneği Yayınları (KIYED).
- Sobacı, M.Z. (2007). "Yönetişim Kavramı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler1, Yönetim Bilimleri Dergisi, 5.5(1), sf.219-235.
- "Sultanbeyli Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu" (2021). www.sultanbeyli.bel.tr/wp-content/uploads/2021/08/Sultanbeyli-Vlr-Ozet-Raporu.pdf
- "What is civil society", (2004). www.lse.ac.uk/collections/CCS/what_is_civil_society.htm (Erişim Tarihi: 29.01.2023).
- www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393-20150404.pdf (Erişim Tarihi: 31.01.2023)
- www.plato.stanford.edu/entries/habermas. (Erişim Tarihi: 29.01.2023).
- www.besam.org.tr/baskandan/ (Erişim tarihi: 20.12.2022).
- [www.genclik.argudenacademy.org/iyi-yonetisim-el-rehberi/ \(sayfa16\)](http://www.genclik.argudenacademy.org/iyi-yonetisim-el-rehberi/(sayfa16)) (Erişim tarihi: 20.12.2022).
- www.seffaflik.org/2022-yolsuzluk-ajgi-endeksi-aciklandi/ (Erişim tarihi: 31.01.2023).
- www.datareportal.com/reports/digital-2022-turkey (Erişim tarihi: 25.12.2022).